

Realització d'un Body Dub a l'Institut Can Puig de Sant Pere de Ribes

1. Descripció de l'activitat
2. Qui l'ha realitzat
3. Objectius
4. Context
5. Desenvolupament
6. Temporització
7. Recursos humans i materials
8. Continguts
9. Competències bàsiques i continguts nuclears
10. Valoració

1. Descripció de l'activitat

Realització d'un vídeo musical per mostrar l'Institut Can Puig de Sant Pere de Ribes, amb percussió corporal i elements sonors del propi institut (finestres, escales, vidres, gots, pilotes...), ideat, dirigit i editat pels alumnes amb la mínima intervenció del professorat. Es pot veure aquí:

<https://www.youtube.com/watch?v=UpmCTGwUMGE>

2. Qui l'ha realitzat

El vídeo ha estat planificat i realitzat pels 25 alumnes de l'assignatura CULTURA AUDIOVISUAL de 1r de Batxillerat (curs 2013-2014), però hi ha participat tot l'alumnat del centre (més de 500 alumnes) i el professorat (50 professors), a més del personal de serveis, membres de l'AMPA i col·laboradors externs, com ara els membres del grup de música Blaumut, autors de la cançó *Pa amb oli i sal* que s'utilitza al vídeo. El projecte s'ha dut a terme durant tot el curs 2013-2014.

3. Objectius

Atès que l'INS Can Puig té una llarga experiència en la realització d'audiovisuals, en aquesta ocasió l'objectiu principal va ser planificar i dur a terme de forma autònoma per part de l'alumnat l'enregistrament d'una producció de gran complexitat que inclogués diferents disciplines, que obligués a l'enregistrament de la música (i no solament utilitzés un playback), que impliqués tota la comunitat educativa i que s'hagués de realitzar al llarg de tot un curs. Un dels objectius principals era, doncs, apropar la realització audiovisual a tots els nivells educatius de l'institut, des de 1r d'ESO a 2n de Batxillerat i a tots els estaments (alumnat i també professorat). Paral·lelament, altres objectius de l'activitat van ser aprendre a planificar un enregistrament que requerís mesos de treball, introduir la feina de coordinació de diferents grups de treball, utilitzar recursos audiovisuals tant informàtics (programes d'edició d'àudio i de vídeo) com físics (diferents tipus de

càmeres, il·luminació, micròfons, etcètera) i aconseguir que cada alumne es fes responsable de la parcel·la encomanada com a part d'un nombrós equip de treball.

4. Context

El nostre centre inclou l'educació en comunicació audiovisual des de 1r d'ESO i fins a Batxillerat d'una forma transversal. Les àrees més implicades (gràcies a la formació dels seus professors) són les de Plàstica i Música, però també s'implementen activitats sobre comunicació audiovisual a d'altres matèries com Anglès, Ciències Experimentals, Educació Física, etcètera. El nostre centre (malgrat no tenir el Batxillerat Artístic) ofereix com a matèria optativa de batxillerat CULTURA AUDIOVISUAL, una matèria amb molta demanda i a la que els alumnes arriben amb uns coneixements prou notables sobre el tema, ja que l'han estat tractant durant l'ESO en diferents moments. És per això que l'assignatura de batxillerat es pot plantejar des d'un vessant molt pràctic i cada curs s'intenta fer una producció singular. Fa tres anys, quan l'institut va complir el seu 25è aniversari, vam realitzar un Lip Dub (amb la participació de més de 650 persones) que ha estat un bon punt de partida per a la planificació de treballs posteriors com el que presentem en aquest projecte. El Lip Dub del 2011 es pot veure aquí:

<https://www.youtube.com/watch?v=JcuQMi-bhpU>

5. Desenvolupament

Arrel del visionat del Body Dub realitzat per la Universitat de Vic amb percussió corporal dirigit per Santi Serratos, l'alumnat de l'INS Can Puig es va plantejar fer-ne un a l'institut. El vídeo de Vic es pot veure aquí:

<https://www.youtube.com/watch?v=ikPeOFQ4pl0>

Des de l'assignatura de CULTURA AUDIOVISUAL (que compta amb 4 hores de classe setmanals) vam analitzar-lo a fons i, malgrat que els mitjans i els objectius eren ben diferents, vam començar a planificar el nostre. La tasca del professor de l'assignatura (en la mesura que va poder) va ser la de fer possible aquelles demandes de l'alumnat per poder dur a terme el projecte i dinamitzar-lo en els moments de crisi, però el treball va recaure completament en l'alumnat. Les diferents fases del treball van ser les següents:

- Cercar de la música que faríem servir i demanar permís als autors per a fer-ne una versió. Vam decidir utilitzar una cançó en català que ens permetés contactar amb els seus autor i que fos prou coneguda pels nois i noies de l'institut. Finalment ens vam decidir per *Pa amb oli i sal* del grup Blaumut (que aquell estiu havia estat una "cançó de l'estiu"). Vam contactar amb ells i ens van autoritzar a fer-ne una versió. També els vam demanar si volien participar en l'enregistrament del nostre vídeo i s'hi van mostrar disposats. Dos dels seus membres apareixen en sengles escenes: un d'ells ens va visitar al nostre institut (escena del bar) i l'altre va quedar amb nosaltres a Barcelona on va tocar la serra amb un arc de violí (escena del Teatre Nacional).

- Redactar un guió que impliqués els diferents nivells educatius de l'institut. Es va decidir fer que una noia protagonista anés passejant per diferents espais del centre i així poder mostrar-lo. Alhora, es va decidir enregistrar una escena final amb tot l'alumnat ballant una coreografia senzilla i acabar mostrant l'entorn històric i paisatgístic en el que està situat el nostre centre.

- Es va temporitzar l'enregistrament: escenes enregistrades a la tardor (com la de Barcelona), d'altres a l'hivern (com l'escena final), i d'altres a la primavera (com els ritmes a les escales). La majoria es van gravar dintre l'institut, però una d'elles es va gravar a Barcelona (vam valorar que valia la pena desplaçar l'equip a Barcelona i així poder tenir una escena única: un dels membres del grup Blaumut tocant la serra amb un arc de violí). Es van planificar les escenes de tal manera que apareguessin els alumnes dels diferents nivells educatius i els diferents espais: hi ha una escena amb els alumnes de 2n d'ESO, una altra amb els de 3r, una amb els de 1r de Batxillerat, una escena a Barcelona amb els de 4t d'ESO i, finalment, una escena amb tot l'alumnat alhora, des de 1r d'ESO fins a 2n de Batxillerat i el Cicle Formatiu i el PQPI inclosos.

- L'enregistrament de la cançó també es va planificar: es van enregistrar tres veus solistes femenines, dues guitarres, el xerrac i un cor final amb 20 alumnes. El treball de producció de la cançó va ser paral·lel al de l'enregistrament del vídeo. Tot es va gravar sobre una claqueta una mica més ràpida que la de la cançó original i també es va canviar la tonalitat de la versió original. També es va treballar la coreografia per a l'escena col·lectiva, fet que va donar peu a que l'informatiu INFO K del Canal 33 ens visités i ens dediqués una petita notícia que es pot veure aquí:

<https://www.youtube.com/watch?v=c-7y9xsViWg>

6. Temporització

El projecte es va realitzar durant el curs 2013-2014. Els primers treballs es van iniciar a la classe de Cultura Audiovisual el mateix setembre de 2013, l'enregistrament de la cançó es va començar durant el primer trimestre del curs i l'enregistrament de l'escena final es va fer l'últim dia de classe del primer trimestre (finals de desembre). La gravació a Barcelona es va fer al febrer, les diferents escenes dintre de l'institut, durant el segon trimestre i l'edició final es va fer durant el tercer trimestre. La presentació pública i la publicació a Youtube es va fer l'última setmana de curs.

7. Recursos humans i materials

La coordinació del projecte va recaure en el professor de l'assignatura de Cultura Audiovisual de 1r de batxillerat que comptava amb 25 alumnes a l'aula. La col·laboració de tot el professorat de l'institut i del personal de serveis va ser clau per a poder desenvolupar el projecte, no solament per la seva participació en l'escena final, sinó en les diferents escenes dintre les aules, tallers, laboratoris, pistes esportives, secretaria, etc.

Les càmeres que vam utilitzar eren propietat dels alumnes. Només ens vam haver de posar d'acord en el format d'enregistrament (16:9) i en el format dels arxius (.mov). El muntatge final es va fer amb Imovie, però muntatges previs es van fer amb Movie Maker. L'àudio el vam enregistrar directament amb un Mac i el vam mesclar amb Garage Band.

8. Continguts

Malgrat que el pes de l'activitat s'ha fet des de l'assignatura de Cultura Audiovisual, han estat molts els àmbits treballats i s'han hagut d'implicar altres àrees com Música, Llengües, Plàstica, Tecnologia i Educació Física.

Els continguts transversals que es van poder treballar al llarg de l'activitat són nombrosos, però en destaquem els següents: respectar les normes establertes per la vida social en la relació amb les persones, les instal·lacions i els equipaments; conèixer i utilitzar habilitats socials bàsiques en la comunicació interpersonal; participar en la vida de l'aula i de l'Institut; ser, dialogant, escoltar als altres, contemplar diferents punts de vista i posar-se en el lloc de l'altre davant del conflicte; ser capaç de treballar en equip i fer la feina ben feta per superar-se i millorar.

Els continguts relacionats amb l'àrea de Música són del segon cicle de l'ESO, inclosa l'assignatura optativa de 4t d'ESO: debat sobre les funcions de la música, els elements del mercat musical, els drets d'autor, la música a l'audiovisual, els sistemes d'enregistrament i reproducció i la creació i interpretació a l'aula.

Els continguts treballats pròpiament relacionats amb l'àmbit de la comunicació audiovisual són els de l'assignatura de batxillerat: els nois i noies han après a valorar cadascuna de les funcions dels diferents equips de treball en una producció de gran volada, des dels actors als càmeres, passant pels directors, els productors, els tècnics, els músics, els muntadors o els coreògrafs. Es van treballar (i portar a la pràctica) molts aspectes del llenguatge audiovisual (moviments de càmera, posicions de la mateixa, enquadraments, enfocaments i *flous*, transicions, colors, il·luminació, salts de continuïtat...) i del procés de producció, des de l'atrezzo i vestuari, a temes com dels drets d'autor o la petició de permisos (per enregistrar en exteriors, per drets d'imatge...).

9. Competències bàsiques i continguts nuclears

Dels continguts nuclears de l'assignatura de Cultura Audiovisual, en aquest projecte s'han treballat els següents: anàlisi de la imatge (el format, el cromatisme, el flou, la textura, els plans, la regla de terços, la profunditat de camp, el contrast, el contrallum, el contingut subjectiu, les referències culturals), paràmetres cinematogràfics (els moviments de càmera —tràveling, panoràmica, zoom—, la posició de la càmera —horitzontal, picat, contrapicat, zenital, nadir—, els enquadraments —general, mig, americà, primer pla, primeríssim primer pla, pla detall— i la càmera subjectiva), l'edició cinematogràfica (l'encadenament de plans per tall i per dissolució, els efectes d'edició, el pla seqüència, la narrativitat, el flash-back) i la capacitat de participar en una producció audiovisual en grup.

Les competències bàsiques de l'àrea de Música treballades són les del segon cicle de l'ESO, inclosa l'assignatura optativa de 4t d'ESO: conèixer els elements constitutius de les composicions musicals (ritme, melodia, harmonia, instrumentació), interpretar una part musical o vocal en una interpretació en grup, conèixer els principals elements del mercat musical, i analitzar i emetre judicis de valor sobre diferents tipus d'expressió musical.

Pel que fa a les competències bàsiques transversals, són les que s'han detallat a l'apartat dels continguts.

10. Valoració

Globalment, la valoració és molt positiva. Més enllà del producte audiovisual aconseguit (que valorarem més avall) el projecte va permetre reforçar lligams entre els diferents estaments de l'institut (alumnes, professors, personal de serveis i direcció), entre alumnat de diferents classes i de diferents nivells, i va fer sentir a tothom partícep d'un projecte col·lectiu i de qualitat. En una proposta d'aquest tipus es fa palesa la necessitat que tothom hi posi el seu granet de sorra: si algú posa pals a les rodes, res no funciona. En aquest cas, la implicació de tothom, cadascú des de les seves possibilitats i responsabilitats, va ser com un mecanisme de rellotgeria que va permetre que el projecte arribés a bon port.

Des del punt de vista de la comunicació audiovisual, el projecte es valora com un èxit absolut, tal com s'ha especificat en l'apartat 8 i en la descripció que s'ha fet dels continguts treballats.

El producte final mostra la complexitat del projecte dut a terme. Al vídeo final hi ha certs desajustaments rítmics (la dificultat del tractament de so és molt elevada i els nostres mitjans —i coneixements— són limitats), i alguns plans de recurs agafats amb pinces (com els del terrat o els del grup de nois i noies picant de dits), però el ritme no decau en cap moment i algunes escenes són de gran impacte (com la del bar, la de Barcelona, la càmera lenta dels jugadors de bàsquet o l'escena final). El projecte era molt ambiciós i els nostres recursos, escassos. Així i tot el vam tirar endavant i la valoració és, sens dubte, molt bona.